

O NOWEJ JAKOŚCI BUDŻETOWANIA PARADYGMAT BUDŻETOWANIA β -BIZNES

THE NEW QUALITY OF THE BUDGETING – β -BUSINESS PARADIGM OF THE BUDGETING

Wprowadzenie

Metodologia budżetowania jest zróżnicowana, a wiedza o budżetowaniu nie ma charakteru uniwersalnego, jest przybliżona i obciążona ryzykiem. Ulega ona znacznym wpływom kontekstu społecznego i kulturowego i jest uwikłana w praktykę, co oznacza, że współtworzy badaną rzeczywistość¹. Krytyczna analiza budżetowania jest jednym ze źródeł refleksji, a zróżnicowane perspektywy epistemologiczne wzbogacają wiedzę o budżetach i budżetowaniu. Metodologia budżetowania, w konstytuowaniu budżetów z jednej strony wykorzystuje istniejące instrumentarium, z drugiej, służy wypracowaniu systematycznych i efektywnych procedur poznania i doskonalenia sposobów konstytuowania budżetów. Podstawowe kwestie metodologiczne odnoszą się, więc zarówno do aspektów epistemologicznych, jak i pragmatycznych.

Budżetowanie ma zarówno charakter normatywny, jak i deskryptywny. Status normatywny wiąże się z tworzeniem reguł skutecznego działania przedsiębiorstwa w danej sytuacji gospodarczej. Nas interesują nie tyle uwarunkowanie, w jakim będzie, bądź jest prowadzone budżetowanie działalności gospodarczej w przedsiębiorstwie, ile znalezienie efektywnych reguł, w których może ono, i powinno, być prowadzone. Nasza diagnoza kryzysu poznawczego budżetowania prowadzi więc do pytania o możliwości jego przewyciężenia i skupia naszą uwagę na stronie normatywnej konstytuowania budżetów.

Określone sposoby konstytuowania budżetów i sam proces budżetowania nie budziły dotąd potrzeby bliższego przyjrzenia się im. Robiły wrażenie skutecznych w praktyce i nie prowokowały badaczy do zajmowania się zbytnio kwestiami poznawczymi – epistemologią budżetowania. Dopiero kryzys zaufania do instytucji odpowiedzialnych za wiarygodny przekaz wiedzy o kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw ujawnił potrzebę takiej refleksji epistemologicznej, która powinna przyczynić się do wzbogacenia koncepcji i źródeł wiedzy o konstytuowaniu budżetów i budżetowaniu oraz do wyeliminowania patologii w budżetowaniu.

* dr, Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa, Katedra Ekonomii i Zarządzania, Akademia Morska w Gdyni.

¹ J. Hope, R. Fraser, *Metody. Precz z budżetowaniem*, „Harvard Business Review Polska”, Grudzień 2003, s. 112–122.

Studiując literaturę przedmiotu można odnieść wrażenie, że wszystko na temat konstytuowania budżetów i budżetowania zostało już powiedziane. Tymczasem zjawisko globalizacji przyniosło ze sobą cały szereg nowych problemów, m.in. wirtualną księgowość i wirtualne produkty. A wszystko to ukonstytuowane nader często w oparciu o nieprawdziwe (asymetryczne) dane i informacje², ³.

W trakcie prowadzonych przez nas badań niechęci MŚP do budżetowania prowadzonej przez nie działalności gospodarczej przedsiębiorcy wielokrotnie zwracali uwagę na ilość i jakość danych oraz jakość informacji niezbędnych do ukonstytuowania budżetów, jako powód dla którego niechętnie podejmują się budżetowania. ***Czy jest możliwe konstytuowanie budżetów za pomocą mniejszej, niż ma to miejsce obecnie, ilości danych?***

Możliwość daleko posuniętej redukcji kategorii ekonomicznych niezbędnych do ukonstytuowania budżetów i punktów progowych (punktów krytycznych) działalności gospodarczej widzimy w restrukturyzacji obowiązującego dzisiaj paradygmatu budżetowania działalności gospodarczej.

Budżetowanie to narzędzie planowania finansowego, które służy przedsiębiorstwu do wyznaczania celów w formie budżetów. Do koordynacji wpływów i wydatków (płynności finansowej), by zapewnić przedsiębiorstwu ciągłość działania – realizację postawionych celów finansowych i rzeczowych. Swoją rodowód wywodzi ze świata finansów publicznych, w którym służyło państwu, i służy, do gromadzenia i rozdysponowania publicznych dochodów⁴. **Budżet** to plan działania wyrażony „(...) w formie ilościowej (jednostki naturalne) lub wartościowej (jednostki pieniężne), lub też jako kwantytatywne wyrażenie planu działania mające na celu zastosowanie i koordynację założeń planistycznych”⁵. Plany takie – budżety, sporządza się dla różnych okresów i prawie zawsze wykonywane są pod presją czasu, chociaż teoria budżetowania radzi, jak tej presji unikać. Mają one różną formę funkcjonalną, np. budżetu: sprzedaży, produkcji, inwestycji, albo formę bilansu czy rachunku zysku i strat⁶. Tak jak budżetowanie jest podstawowym instrumentem zarządzania finansowego, tak budżet, wyniki budżetowania, jest podstawowym narzędziem pobudzania zorientowanego na określone cele, działania i koordynację realizacji bieżących decyzji operatywnych⁷. Budżetowanie,

² A. Lubowski, *Czy rekiny biznesu mają sumienie?*, „Polityka” 27 marca 2010, nr 13 (2749), s. 40–42.

³ Z. Mietlewski, *Budżetowanie działalności gospodarczej w sektorze MŚP w województwie warmińsko-mazurskim. Wprowadzenie w problematykę badań*, „Zarządzanie i Edukacja” 2013, nr 86.

⁴ J. Komorowski, *Planowanie finansowe w przedsiębiorstwie*, Gdańsk 2001, s. 199.

⁵ G. K. Świdarska (red.), *Rachunkowość zarządcza*, Warszawa 1997, s. 197. vide R. Bielawski, *Ewolucja budżetowania przejawem dynamiki rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, w: *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia metod i praktyk zarządzania*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 1092, Wrocław 2005, s. 202.

⁶ M. Sierpińska, B. Niedbała, *System controlingu operacyjnego w przedsiębiorstwie*, Akademia Ekonomiczna, Kraków 2001, s. 104, w: *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia metod i praktyk zarządzania*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 1092, Wrocław 2005, s. 203.

⁷ R. Bielawski, *Ewolucja budżetowania przejawem dynamiki rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 1092, s. 201–207, w: *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia metod i praktyk zarządzania*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 1092, Wrocław 2005, s. 202.

oprócz waloru praktycznego, ma walor poznawczy – naukowy. Jako przedmiot badań naukowych zainicjowane zostało w latach pięćdziesiątych XX wieku⁸.

Referując w artykule zajmujący nas problem budżetowania działalności gospodarczej posługujemy się pojęciem „historia ekonomiczna działalności gospodarczej” jako synonimem pojęć: działalność gospodarcza i przedsięwzięcie gospodarcze – przedsięwzięcie inwestycyjne. Zamiast pełnego określenia „historia ekonomiczna działalności gospodarczej” używamy skrótu hedg. Słowem kluczem w naszym artykule jest pojęcie Lapidar, liczba skrywająca hedg MB, jej odwrotność – presję, pod którą firma historię tę tworzy. Ta szczególna własność lapidaru, polegająca na przechowaniu hedg szczególnie nas interesuje. To z powodu tej własności, dla nas działalność gospodarcza – biznes, to byt matematyczny. Filolaos z Krotony stwierdził, że „wszystko, co daje się poznać ma liczbę, ponieważ nic nie może być wyobrażone ani poznane bez liczb”⁹. Matematyzujemy tę idee i opracujemy w oparciu o nią paradygmat nowej jakości projektowania i analizy ekonomicznej działalności gospodarczej. A o to w jaski sposób to zrobiliśmy.

Opis badań

Kolejno sformułowaliśmy. **Teza:** *działalność gospodarcza ma naturę matematyczną, a wyrazem tego są struktury – wzory matematyczne¹⁰ konstytuujące budżety.* **Problem badawczy:** (1) *Czy istnieje jakiś algorytm, metoda lub określony sposób, który pozwoli ustalić historię ekonomiczną działalności gospodarczej (hedg) każdego wybranego losowo przedsiębiorstwa, gdy te nie ma jej formalnie spisanej? Ten poszukiwany algorytm, metodę lub określony sposób nazwiemy algorytmem GB-M¹¹, metodą GB-M, sposobem GB-M Natomiast zbiór nowych kategorii ekonomicznych do konstytuowania hedg zbiorem GB-M¹².* (2) *Czy zbiór GB-M, o ile istnieje, można uznać za samodzielną teorię objaśniającą naturę działalności gospodarczej?* **Założenia:** (1) *Jakość budżetowania działalności gospodarczej w MŚP wymaga doskonalenia.* (2) *Działalność gospodarcza to byt matematyczny objawiający się nam w formie struktur matematycznych, który można badać. Z perspektywy algebry,*

⁸ C. Drury, *Management and cost accounting*, London 1992, s. 789, w: W. Krawczyk, B. Bek-Galik, M. Łada-Cieślak, *Budżetowanie działalności przedsiębiorstw*, Kraków 2001, s. 10.

⁹ Filolaos z Krotony (ok. 480 r p.n.e.), grecki matematyk i filozof, uczeń Pitagorasa.

¹⁰ Niemiecki fizyk Heinrich Rudolf Hertz (1857–1894) zauważa, „Trudno oprzeć się wrażeniu, że wzory matematyczne mają niezależny byt, inteligencję sobie właściwą, że są mądrzejsze niż my, mądrzejsze nawet niż ich odkrywcy i że czerpiemy z nich więcej, niż daliśmy z siebie, by je odkryć”, w: Enrique Gracián, *Liczby pierwsze. W drodze do nieskończoności, Świat jest matematyczny*, Barcelona – Hiszpania, 2012, s. 17.

¹¹ Skróót od: Gertruda Brach Mietlewska (moje – Z. M.).

¹² Przez skrót BM-N należy rozumieć tradycyjny paradygmat budżetowania działalności gospodarczej, a pod skrótem GB-M paradygmat budżetowania. Pod terminem paradygmat budżetowania należy rozumieć teorię (grupę teorii) i zasady konstytuowania budżetów i punktów progowych działalności gospodarczej – historii ekonomicznych działalności gospodarczej (hedg) (moje – Z. M.).

jako coś realnego, „ukrytego” w liczbie¹³ i z perspektywy geometrii, jako coś realnego, „ukrytego” w punkcie¹⁴. Wyniki obliczeń wykonane na tych strukturach odzwierciedlają decyzje biznesowe podejmowane przez przedsiębiorców. Liczba i punkt to depozytariusze wiedzy o budżetach i punktach progowych działalności gospodarczej – hedg¹⁵. (Hedg zdeponowane w punkcie traktujemy w naszych rozważaniach jak zadania algebraiczne, a zdeponowane w liczbie – zadania geometryczne). (3) Jest jednoznacznie określona: wielkość zysku operacyjnego, awersja przedsiębiorcy do ryzyka – arbitralnie bądź obliczona – oraz relatywnie stabilna: sprzedaż produktów lub usług, równa punktowi opłacalności, cena sprzedaży, cena nakładów. Pod pojęciami relatywnie stabilna sprzedaż, cena sprzedaży i cena nakładów rozumiemy możliwość dostosowania sprzedaży produktów, cen produktów do zmian cen nakładów¹⁶. Wprowadziliśmy też pojęcia, pojęcie racjonalność działalności gospodarczej – cecha, dzięki której można ją badać matematycznie i pojęcie racjonalność przedsiębiorcy – leżące w naturze przedsiębiorcy myślenie heurystyczne polegające na stosowaniu przez przedsiębiorcę różnych upraszczających reguł w prowadzeniu działalności gospodarczej, by otrzymać największą możliwą ilość bogactwa. **Hipotezy badawcze:** (1) Ocena jakości budżetowania w MŚP wskazuje na istnienie luki kompetencyjnej i potrzebę ciągłego doskonalenia jakości budżetowania działalności gospodarczej w MŚP. (2) Budżetowanie działalności gospodarczej podlega prawidłowości typu matematycznego. (3) Istnieje algorytm GB-M, za pomocą, którego można zrekonstruować, hedg, gdy ich formalnie nie spisano. (4) Zbiór BM-N¹⁷ jest szczególnym przypadkiem zbioru GB-M, możliwa jest, więc transformacja zbioru BM-N w zbiór GB-M, nie na odwrót. (5) Lapidar (jednostkowa marża operacyjna) i jego odwrotność wyznacza granice, hedg. **Główny cel badań:** Wykazać, że algorytm nowej jakości budżetowania działalności gospodarczej – zbiór GB-M, to system budżetowania składający się ze struktur matematycznych – kodów, w których hedg zostały zapisane w krótszej postaci w sposób nieprzypadkowy. Jeśli tak, oznacza to, że mamy do czynienia ze związkem typu prawa przyrody odnoszącym się do budżetowania działalności gospodarczej. **Cele szczegółowe:** (1) Rekonstrukcja zbioru BM-N. (2) Przekształcenie zbioru GB-M w zbiór GB-M w taki sposób, aby był algorytmem GB-M, który usuwa wady zbioru BM-N i wyjaśnia, dlaczego hedg są lub będą właśnie takie a nie inne. (3) Poprawa jakości budżetowania w MŚP. (4) Ochrona osób przedsiębiorczych przed nierozważnym podjęciem działalności gospodarczej, a instytucji wspierających działalność gospodarczą finansowo przez stratami wynikającymi z alokacji pieniędzy w przedsięwzięcia skazane na niepowo-

¹³ W arytmetyce „Liczba jest sumą jedności i poprzez jej dodawanie liczba może rosnąć bez końca...”, vide Leonardo z Pizy (zwany Fibonaccim), *Liber abaci*, w: C. Fernando, *Złota proporcja. Matematyczny język piękna*, Toruń 2012, s. 151.

¹⁴ W *Elementach* Euklidesa punkt jest tym, co nie składa się z części. Dzisiaj definiujemy punkt jako element przestrzeni afinicznej lub topologicznej (moje – Z. M.).

¹⁵ „Uniwersalność matematyki nasuwa pytanie, czy liczby są osobnym bytem, istniejącym poza umysłem ludzkim”, w: E. Gracjan, *Liczby pierwsze. W drodze do nieskończoności*, Toruń 2012, s. 17.

¹⁶ Cena nie zmienia się. Zmieniają się jedynie koszty stałe i zmienne. Te drugie są transformowane w te pierwsze, bądź na odwrót (moje – Z. M.).

¹⁷ Skrót od: Beata Mietlewska Nowicka (moje – Z. M.).

dzenie. Pośrednio, ochrona podatnika przed wyższymi podatkami. Ostatecznie to podatnik ponosi koszty źle zarządzanych i bankrutujących firm.

Paradygmat budżetowania β -biznes

Paradygmat jest narzędziem zdobywania, przetwarzania i selekcji wiedzy. Jest też teorią, nawet grupą teorii, które w procesie potocznego i naukowego poznania praw przyrody pełnią rolę kryterium prawdy¹⁸. Pojęcie to odgrywa ważną rolę w naszych rozważaniach. Pod tym pojęciem rozumiemy modelowe ujęcie projektowanych i prowadzonych hedg (działalności gospodarczych) – budżetów i punktów progowych ukonstytuowanych w dotąd nieznanym nikomu sposób.

Paradygmat budżetowania β -biznes to logicznie domknięta sformalizowana konstrukcja myślowa, która pozwala w kontrolowany sposób zrekonstruować warunki początkowe i brzegowe hedg – historii ekonomicznych działalności gospodarczej (budżetów i punktów progowych działalności gospodarczej). W paradygmacie budżetowania β -biznes tworzymy relacje pomiędzy kategoriami ekonomicznymi konstytuującymi hedg w określony sposób. Sposób, którym nikt dotąd się nie posłużył. Właśnie ta specyficzna metoda określania współzależności między kategoriami ekonomicznymi konstytuującymi hedg jest tym, co uznajemy za swój oryginalny wkład do wiedzy w zakresie budżetowania działalności gospodarczej.

Dowolną hedg opiszemy równaniem

$$\pm \alpha \cdot R^{\#2} \pm \beta \cdot R^{\#} - \gamma = 0,$$

gdzie:

$\alpha \neq 0$ i $\beta \neq 0$, $\alpha = \beta^2$, β – współczynniki strukturalne oznaczające entropię, wypadkową decyzji podejmowanych przez kierownictwo firmy i rynek (miara wpływu firmy na rynek i na odwrót).

$R^{\#}$ – Lapidar – kwant informacji o hedg z entropią $\alpha = \beta = \pm 1$, albo z entropią $\alpha \neq \beta \neq 1$, mający status jednostkowej marży operacyjnej, w literaturze przedmiotu nazywanej również ryzykiem operacyjnym, dźwignią operacyjną, wskaźnikiem zyskowności. To sejf z informacją, w naszych rozważaniach, sejf z informacją ekonomiczno-finansową. (Znając Lapidar napiszemy równanie β -biznes dla dowolnej projektowanej, bądź badanej hedg).

γ – podwojona odwrotność rentowności sprzedaży lub podwojona odwrotność wielkości rentowności kosztów zmiennych.

Równanie β -biznes jest podstawowym wyróżnikiem paradygmatu nowej jakości budżetowania działalności gospodarczej, w którym wszystkie projektowane lub rozwijane przez firmę hedg, chociaż mają tę samą strukturę matematyczną,

¹⁸ P. Płoszajski, *Paradygmat nauk organizacyjnych. W kierunku nowej metafory*, w: *Przedmiot, metoda i paradygmat*, (red.) *Przedmiot, metoda i paradygmat nauki organizacji i zarządzania*, seria: „Materiały i Studia IAIZ”, nr 65, Warszawa 1988, s. 84, vide L. J. Krzyżanowski, *O podstawach kierowania organizacjami inaczej: paradygmaty, modele, metafory, filozofia, metodologia, dylematy, trendy*, Warszawa 1999, s. 72.

niekiedy już ten sam Lapidar. Proces kodowania i rozkodowywania *hedg*, inaczej pakowania i wydobywania wiedzy z lapidarów to lapidarowanie. Proces ten rozpoczyna się od wyznaczenia pierwiastków równania kwadratowego β -biznes, a kończy na rekonstrukcji *hedg* z udziałem, jednego z tych pierwiastków i konstytucji paradygmatu β -biznes.

Wróćmy do tezy: *działalność gospodarcza ma naturę matematyczną, a wyrazem tego są struktury – wzory matematyczne konstytuujące – hedg*. Zajmijmy się teraz odkrywaniem tych struktur matematycznych. Odkrywanie struktur matematycznych i konstytuowanie paradygmatu nowej jakości budżetowania działalności gospodarczej rozpoczniemy od definicji operacyjnej marży operacyjnej działalności gospodarczej.

Marża operacyjna działalności gospodarczej, dalej nazywana marżą operacyjną, to suma kosztów stałych i zysku operacyjnego

$$m = K_{st} + z \quad (1).$$

Także różnica przychodów z sprzedaży i kosztów zmiennych

$$m = S_p - K_{zm} \quad (2).$$

Gdy marżę podzielimy przez zysk operacyjny otrzymamy wzór na jednostkową marżę operacyjną (ryzyko operacyjne, dźwignię operacyjną, wskaźnik zyskowności)

$$D_{opr} = \frac{m}{z} \quad (3).$$

Gdy w liczniku wzoru (3) podstawimy prawą stronę wzoru (1), wzór (3) przyjmie postać

$$D_{opr} = \frac{K_{st} + z}{z} \quad (4).$$

Teraz wzór (1) przekształcimy tak by otrzymać wzór na obliczenie kosztów stałych

$$K_{st} = z \cdot (D_{opr} - 1) \quad (5).$$

Dla odróżnienia paradygmatu budżetowania ukonstytuowanego za pomocą kategorii ekonomicznych zapisanych za pomocą powszechnie przyjętych symboli – Tabela 2, od paradygmatu nowej jakości budżetowania – paradygmatu budżetowania β -biznes, dodamy do symboli w Tabeli 2 w indeksie górnym znak *Hash* (#) – Tabela 3. Na przykład, symbol kosztów stałych w nowym paradygmacie ma postać $K_{st}^{\#}$ zamiast K_{st} , zysk operacyjny zamiast oznaczenia K_{st} ma oznaczenie $K_{st}^{\#}$. A symbol na dźwignię operacyjną D_{opr} zastąpiliśmy symbolem $R^{\#}$. Stąd wzór (1) w konwencji paradygmatu budżetowania ma teraz postać

$$K_{st}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot (R^{\#} - 1) \quad (6),$$

a wzór (1) na marżę operacyjną zostaje sprowadzony do postaci iloczynowej

$$m_{opr}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \quad (7).$$

Jak pokazuje to poniższe obliczenie

$$\begin{aligned} m_{opr}^{\#} &= K_{st}^{\#} + z_{opr}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot (R^{\#} - 1) + z_{opr}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot [(R^{\#} - 1) + 1] = \\ &= z_{opr}^{\#} \cdot [R^{\#} - 1 + 1] = z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \end{aligned} \quad (8).$$

Po podstawieniu prawej strony wzoru (8) do licznika wzoru (3) i przyjęciu oznaczeń konwencji Hash (#) w przypadku pozostałych symboli w tym wzorze otrzymamy

$$R^{\#} = \frac{m_{opr}^{\#}}{z_{opr}^{\#}} = \frac{z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#}}{z_{opr}^{\#}} = R^{\#} \quad (9).$$

Ze wzoru (9) dowiemy się, że jednostkowa marża operacyjna (dźwignia operacyjna, ryzyko operacyjne, wskaźnik zyskowności) to nośniki informacji o tym ile jednostek marży operacyjnej wypracowało, bądź wypracuje, jednostkę zysku operacyjnego. Możemy więc sformułować następujące twierdzenie: *Jeżeli wyraz wolny w równaniu drugiego stopnia ma status podwojonej odwrotności rentowności sprzedaży, to niewiadoma w równaniu ma status lapidaru – jednostkowej marży operacyjnej.* Twierdzenie to nazywaliśmy twierdzeniem utargu β -biznes.

Pozostałe struktury matematyczne paradygmatu budżetowania β -biznes (zbioru GB-M) ukonstruujemy postępując następująco. Do równania

$$\alpha \cdot R^{\#2} + \beta \cdot R^{\#} - \gamma = 0 \quad (10),$$

w którym $\alpha = \beta = 1$ oraz $\alpha = \beta^2$, gdy podstawimy prawe strony wzoru

$$R^{\#} = \frac{m_{opr}^{\#}}{z_{opr}^{\#}} \quad (11)$$

i wzoru

$$\gamma = 2 \cdot \frac{S_p^{\#}}{z_{opr}^{\#}} \quad (12)$$

w miejsce $R^{\#}$ i γ otrzymamy

$$\frac{m_{opr}^2}{z_{opr}^2} + \frac{m_{opr}}{z_{opr}} - 2 \cdot \frac{S_p^{\#}}{z_{opr}} \quad (13).$$

Po przemnożeniu obu stron równia (13) przez $z_{opr}^{\#}$ otrzymamy

$$\frac{m_{opr}^2}{z_{opr}^{\#}} + m_{opr}^{\#} - 2 \cdot S_p^{\#} = 0 \quad (14)$$

i dalej

$$\frac{m_{opr}^2}{z_{opr}^{\#}} + m_{opr}^{\#} = 2 \cdot S_p^{\#} \quad (15).$$

Wzór (11) przekształcimy tak, aby można było obliczyć marżę operacyjną $m_{opr}^{\#}$

$$m_{opr}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \quad (16).$$

Następnie podstawimy prawą stronę wzoru (16) do wzoru (15) i otrzymamy

$$\frac{z_{opr}^{\#2} \cdot R^{\#2}}{z_{opr}^{\#}} + z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} = 2 \cdot S_p^{\#} \quad (17).$$

Stosując redukcję w wzorze (17) sprowadziłem go do postaci

$$z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \cdot (R^{\#} + 1) = 2 \cdot S_p^{\#} \quad (18),$$

a po podzieleniu prawej i lewej strony wzoru (18) przez 2 otrzymamy ostatecznie wzór na kategorię ekonomiczną przychodów ze sprzedaży

$$S_p^{\#} = \frac{z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \cdot (R^{\#} + 1)}{2} \quad (19).$$

A gdy od sprzedaży – wzór (19) odejmiemy marżę – wzór (16) to otrzymałem wzór na kategorię ekonomiczną koszty zmienne

$$K_{zm}^{\#} = \frac{z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#} \cdot (R^{\#} - 1)}{2} \quad (20).$$

A po odjęciu od marży operacyjnej zysku operacyjnego

$$K_{st}^{\#} = m_{opr}^{\#} - z_{opr}^{\#} \quad (21)$$

i wykonaniu stosownych przekształceń otrzymamy znany już nam wzór (6) na kategorię ekonomiczną koszty stałe, który tutaj oznaczymy jako wzór (22)

$$K_{st}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot (R^{\#} - 1) \quad (22).$$

Wzory konstituujące hedg – punkty progowe (punkty krytyczne) umieszczone w kolumnach 3 w tabelach 5 i 6 zapisane w konwencji β -biznes otrzymamy podstawiając do wzorów w kolumnie 2 Tabel 5 i 6 prawe strony wzorów z kolumny 3 Tabeli 4 po wykonaniu stosownych przekształceń.

Tabela 1
Oznaczenia kategorii ekonomicznych w zrekonstruowanym
paradygmacie budżetowania – zbiorze BM-N

Warunek konieczny: co najmniej cztery kategorie ekonomiczne			
c_j	j^k_{zm}	j^k_{st}	Kolejno: cena jednostkowa, jednostkowy koszt zmienny, jednostkowy koszt stały, wielkość produkcji.
	w_p		
Budżety – struktura kosztów sprzedaży			
S_p	K_{zm}	K_{zm}^*	Kolejno: sprzedaż, koszty zmienne, koszty zmienne w progu rentowności, koszty zmienne w strefie bezpieczeństwa, marża operacyjna pierwszego rodzaju, marża operacyjna drugiego rodzaju.
K_{zm}^{**}	m'_{opr}	m''_{opr}	
Udział budżetów w sprzedaży			
R_{Sp}	R_{Kzm}	R_{Kzm}^*	Kolejno udział w sprzedaży: zysku, kosztów zmiennych, kosztów zmiennych w progu rentowności, kosztów zmiennych w strefie bezpieczeństwa, kosztów stałych, marży operacyjnej.
R_{Kzm}^{**}	R_{st}	R_{mopr}	
Analiza punktów progowych			
PR	PR'	PR''	Kolejno: próg rentowności w ujęciu: ilościowym, wartościowym, bezwzględnym, punkt opłacalności, graniczny poziom sprzedaży, margines bezpieczeństwa sprzedaży, graniczny poziom kosztów zmiennych, margines bezpieczeństwa dla kosztów zmiennych, strefa bezpieczeństwa, dźwignia operacyjna pierwszego rodzaju, dźwignia operacyjna drugiego rodzaju.
PO	GPS_p	MbS_p	
GPK_{zm}	MbK_{zm}	S_b	
D_{opr}	D'_{opr}		
Źródło informacji: sprawozdania finansowe ex ante i/lub ex post.			
Sposób pozyskania wiedzy o projektowanej bądź rozwijanej działalności gospodarczej – modelu biznesowym: wgląd do sprawozdań finansowych i ich analiza.			

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2
Oznaczenia kategorii ekonomicznych w paradygmacie nowej jakości budżetowania
działalności gospodarczej – zbioru BM-N

Warunek konieczny: co najwyżej dwie kategorie ekonomiczne		
$R^{\#}$	$z^{\#}_{opr}$	Kolejno: stopień ryzyka operacyjnego i zysk operacyjny (zysk brutto)
Budżety – struktura kosztów sprzedaży		
$S_p^{\#}$	$K_{st}^{\#}$	Kolejno: przychody ze sprzedaży (równe punktowi opłacalności), koszty stałe, koszty zmienne, koszty zmienne w progu rentowności sprzedaży, koszty zmienne w strefie bezpieczeństwa, marża operacyjna
$K_{zm}^{\#}$	$K_{zm}^{\#*}$	
$K_{zm}^{\#**}$	$m^{\#}_{opr}$	

Udział budżetów w sprzedaży		
		Kolejno udział w sprzedaży: zysku, kosztów zmiennych, kosztów zmiennych w progu rentowności, kosztów zmiennych w strefie bezpieczeństwa, kosztów stałych, marży operacyjnej.
Analiza punktów progowych		
		Kolejno: próg rentowności w ujęciu: wartościowym, w ujęciu bezwzględnym, punkt opłacalności (równy przychodom z sprzedaży), graniczny poziom sprzedaży, margines bezpieczeństwa sprzedaży, graniczny poziom kosztów zmiennych, margines bezpieczeństwa dla kosztów zmiennych, strefa bezpieczeństwa.
Źródło informacji: dźwignia operacyjna.		
Sposób pozyskania wiedzy o projektowanej bądź rozwijanej działalności gospodarczej – modelu biznesowym: rozwiązanie równania i podstawienie rozwiązania do wzorów konstytuujących paradygmat, a następnie analiza otrzymanych liczb – wyników obliczeń.		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3
Kategorie ekonomiczne konstytuujące zbiór BM-N
i zbiór GB-M z entropią: $\alpha = \beta = 1$ i $\alpha \neq \beta \neq 1$

Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1	2
Wielkość produkcji	Zysk operacyjny
Cena jednostkowa	
Jednostkowy koszt zmienny	Lapidar
Koszty stałe	– jednostkowa marża operacyjna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4
Struktury matematyczne budżetów w zbiorze BM-N
i w zbiorze GB-M z entropią $\alpha = \beta = 1$

Elementy zbioru	Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1	2	3
Budżet przychodów ze sprzedaży	$S_p = \sum_{i=1}^i c_{ji} \cdot w_{p_i}$	$S_p^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{R^\# \cdot (R^\# + 1)}{2}$
Budżet kosztów zmiennych	$K_{zm} = \sum_{i=1}^i jk_i \cdot w_{p_i}$	$K_{zm}^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{R^\# \cdot (R^\# - 1)}{2}$
Budżet kosztów zmiennych w progu rentowności	$K_{zm}^* = PR^i \cdot \sum_{i=1}^i jk_i \cdot w_{p_i}$	$K_{zm}^* = \frac{z_{opr}^\# \cdot (R^\# - 1)^2}{2}$

Elementy zbioru	Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1.	2.	3.
Budżet kosztów zmiennych w strefie bezpieczeństwa	$K_{zm}^{**} = S_b \cdot \sum_{i=1}^i jk_i \cdot w_{p_i}$	$K_{zm}^{***} = z_{opr}^{\#} \cdot \frac{1}{R^{\#}} \cdot \frac{R^{\#} - 1}{(R^{\#} + 1)}$
Budżet kosztów stałych	$K_{st} = \sum_{i=1}^i jk_{st} \cdot w_{p_i}$	$K_{st}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot (R^{\#} - 1)$
Budżet kosztów całkowitych	$K_c = K_{st} + K_{zm}$	$K_c^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot (R^{\#} - 1) \cdot \frac{R^{\#} + 2}{2}$
Zysk operacyjny (brutto)	$z_{opr} = S_p - (K_{zm} + K_{st})$	$z_{opr}^{\#}$
Marża operacyjna	$m_{opr} = S_p - K_{zm}$ $m_{opr} = K_{st} + z_{opr}$	$m_{opr}^{\#} = z_{opr}^{\#} \cdot R^{\#}$
Stopień dźwigni operacyjnej	$D_{opr} = \frac{m_{opr}}{z_{opr}}$	$R^{\#}$

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5
Relacje między kategoriami ekonomicznymi w zbiorze BM-N
i w zbiorze GB-M z entropią $\alpha = \beta = 1$

Elementy zbioru	Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1	2	3
Relacja zysku operacyjnego do sprzedaży	$R_{Sp} = \frac{z}{S_p}$	$R_{Sp}^{\#} = 2 \cdot \frac{1}{R^{\#}} \cdot \frac{1}{(R^{\#} + 1)}$
Relacja koszty zmienne do sprzedaży	$R_{Kzm} = \frac{K_{zm}}{S_p}$	$R_{Kzm}^{\#} = \frac{R^{\#} - 1}{R^{\#} + 1}$
Relacja koszty stałe do sprzedaży	$R_{Kst} = \frac{K_{st}}{S_p}$	$R_{Kst}^{\#} = 2 \cdot \frac{1}{R^{\#}} \cdot \frac{(R^{\#} - 1)}{(R^{\#} + 1)}$
Suma relacji:		1,0
Relacja koszty całkowite do sprzedaży	$R_{Kc} = \frac{K_c}{S_p}$	$R_{Kc}^{\#} = \frac{1}{R^{\#}} \cdot \frac{R^{\#} - 1}{R^{\#} + 1} \cdot (R^{\#} + 2)$
Relacja marża operacyjna do sprzedaży	$R_{mopr} = \frac{m_{opr}}{S_p}$	$R_{mopr}^{\#} = 2 \cdot \frac{1}{R^{\#} + 1}$

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6
Punkty progowe w zbiorze BM-N i w zbiorze GB-M z entropią $\alpha = \beta = 1$

Elementy zbioru	Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1	2	3
Próg rentowności w ujęciu ilościowym	$PR = \frac{K_{st}}{c_j - jk_{zm}}$?
Próg rentowności w wyrażeniu wartościowym	$PR = c_j \cdot PR$ $PR = \frac{K_{st}}{1 - \frac{K_{zm}}{S_p}}$	$PR^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{(R^\# - 1)}{2}$
Próg rentowności w wyrażeniu bezwzględny	$PR = \frac{PR}{w_p}$	$PR^\# = (R^\# - 1) \cdot \frac{1}{R^\#}$
Punkt opłacalności	$PO = \frac{K_{st} + z_{opr}}{1 - \frac{K_{zm}}{S_p}}$	$PO^\# = S_p^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{R^\# \cdot (R^\# + 1)}{2}$
Strefa bezpieczeństwa	$S_b = \frac{w_p - PR}{w_p}$ $S_b = 1 - PR$	$S_b^\# = \frac{1}{R^\#}$
Graniczny poziom rozmiarów sprzedaży	$GPC_{Sp} = \frac{jk_{zm} \cdot w_p + K_{st}}{w_p}$	$GPC_{Sp}^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{R^\# \cdot (R^\# + 1)}{2} - 1$
Margines bezpieczeństwa dla granicznego poziomu ceny sprzedaży	$M_b C_{Sp} = \frac{c_j - GPS_{Sp}}{c_j}$	$M_b C_{Sp}^\# = 2 \cdot \frac{1}{R^\#} \cdot \frac{1}{(R^\# + 1)}$
Graniczny poziom rozmiarów kosztów zmiennych	$GPj_{Kzm} = \frac{c_j \cdot w_p - K_{st}}{w_p}$	$GPj_{Kzm}^\# = z_{opr}^\# \cdot \frac{R^\# \cdot (R^\# - 1)}{2} + 1$
Margines bezpieczeństwa dla granicznego poziomu kosztów zmiennych	$M_b j_{Kzm} = \frac{GPj_{Kzm} - jk_{zm}}{jk_{zm}}$	$M_b j_{Kzm}^\# = 2 \cdot \frac{1}{R^\#} \cdot \frac{1}{(R^\# - 1)}$
Wskaźnik pokrycia	$W_{po} = 1 - \frac{K_{zm}}{S_p}$	$W_{po}^\# = 2 \cdot \frac{1}{R^\#} \cdot \frac{1}{(R^\# + 1)}$

Elementy zbioru	Zbiór BM-N	Zbiór GB-M
1	2	3
Wskaźnik pewności	$W_{pe} = S_b$	$W_{pe}^{\#} = \frac{1}{R^{\#}}$
Wskaźnik zyskowności	$W_z = W_{po} \cdot W_{pe}$	$W_z = R_{Sp}^{\#} = 2 \cdot \frac{1}{R^{\#}} \cdot \frac{1}{(R^{\#} + 1)}$

Źródło: opracowanie własne

Przyglądając się Tabelom od 4 do 6, czytelnik łatwo zauważy, że hedg zredukowaliśmy do jednej liczby – lapidaru, który jest częścią zaszyfrowanej hedg ukonstytuowanej za pomocą paradygmatu nowej jakości budżetowania działalności gospodarczej, paradygmatu β -biznes. Lapidar pozwala nam przedstawić hedg firm, które jeszcze nie istnieją i poznać historie istniejących – ich przeszłość i zaplanować przyszłość. Odpowiedzieć na pytanie, jak zachował się biznes – *ex post*, bądź zachowywać się będzie – *ex ante*. (Zbiór GB-M, wynik działań algebraicznych na zbiorze BM-N, jest łatwiejszy do badania niż zapisane w formie sprawozdań finansowych hedg projektowanej, bądź rozwijanej.

Wnioski

(1) *Istnieje potrzeba ciągłego doskonalenia jakości budżetowania działalności gospodarczej w MŚP.* (2) *Istnieje algorytm, za pomocą, którego można wywieść wiedzę o hedg, gdy formalnie jej nie spisano.* (3) *Budżetowanie działalności gospodarczej podlega prawidłowościom typu matematycznego.* Każda hedg ma taką samą strukturę matematyczną – ten sam układ relacji – co nie oznacza, że implikuje te same empiryczne konsekwencje dla ciągłości swojej hedg. (4) *Status zbioru BM-N można przetłumaczyć na status nowej jakości budżetowania zbioru GB-M.* Oba statusy są koherentne. Status zbioru GB-M wzbogaca zbiór BM-N o nową wiedzę. Wiedzę dotąd nam nieznaną, bo niemożliwą do wykrycia bez zbioru GB-M. (5)

Hedg mają granice o statusie prawa przyrody. Granice hedg wyznacza przedział $\left(R^{\#}, \frac{1}{R^{\#}}\right)$,

gdy hedg realizowana jest w strategii z entropią $\alpha = \beta = 1$, lub $\left(\beta \cdot R^{\#}, \beta \cdot \frac{1}{R^{\#}}\right)$, gdy

hedg realizowana jest w strategii z entropią $\alpha \neq \beta \neq 1$. (6) *Z dowolnej liczby rzeczywistej, o ile liczbie tej – obiektowi naszych badań¹⁹ – nada się status*

¹⁹ „Szkoła filozoficzna, czy raczej epistemologiczna, która przyznaje przedmiotom (także matematycznym formułom) prawo do niezależnego bytu, to platonizm. Głosi on, że obiektywne spojrzenie na pewną rzecz jest możliwe tylko w obecności tej rzeczy. (...) Historycy matematyki

lapidaru, można wywieść wiedzę o hedg. (7) To, co różni hedg między sobą, to wielkość zysku.

Podsumowanie

Nowa jakość budżetowania działalności gospodarczej jest rozumowaniem i procesem myślowym mającym podłoże matematyczne realizowanym podczas wykonywania określonych czynności związanych z konstytuowaniem budżetów i punktów progowych (punktów krytycznych) działalności gospodarczej – historii ekonomicznej działalności gospodarczej (hedg). Stwierdzenie, że matematyka konstytuuje hedg jest swego rodzaju przyznaniem, że działalność gospodarcza ma naturę matematyczną.

Aby praktycznie wykorzystać przedstawione w tabelach wzory należy wcześniej ustalić wielkość zysku operacyjnego, od którego uzależnimy uruchomienie, bądź kontynuowanie, działalności gospodarczej. Następnie musimy ustalić rentowność sprzedaży, najlepiej średnią wielkość rentowności sprzedaży dla branży sięgając po dane WUS lub GUS. Gdy zaakceptujemy poziom rentowności sprzedaży dla naszego biznesu należy ustalić poziom ryzyka operacyjnego rozwiązując równanie β -biznes. I na koniec sięgnąć po wzory konstytuujących paradygmat β -biznes – Tabele: 4, 5 i 6.

Codziennie wyzwania stawiane przez przedsiębiorstwa nauce i potrzeby poznawcze naukowców będące naturalną konsekwencją ścierania się dwóch racjonalności, racjonalności przedsiębiorstwa i racjonalności przedsiębiorcy, sprawiają, że nie ma innego wyboru niż nieustanne tworzenie nowych technik, metod i nowych narzędzi służących do badania problemów nurtujących świat biznesu, w tym problemów związanych z planowaniem i wyznaczaniem celów w formie budżetów – budżetowaniem działalności gospodarczej. Stąd, w naszej opinii, wartość naukowa tego, co w tym artykule, nie leży w tym, co napisaliśmy, ale w znaczeniu tego, co wykonaliśmy dla teorii i praktyki budżetowania projektowanych i prowadzonych działalności gospodarczych – przedsięwzięć inwestycyjnych.

często przyjmują ideę platońską ze względu na bezdyskusyjny fakt uniwersalności matematyki: kultury oddalone zarówno czasie, jak i w przestrzeni dochodziły do tych samych wniosków i obiektywnych prawd”, w: E. Gracián, *Liczy pierwsze...* op. cit., s. 17.

BIBLIOGRAFIA

- Bielawski R. 2005.** *Ewolucja budżetowania przejawem dynamiki rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, w: *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia metod i praktyk zarządzania*, [red. Skalik J.], „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 1029.
- Carbolan F. 2012.** *Złota proporcja. Matematyczny język piękna*. RBA Coleccioables S.A., Adaptacja Wydawnicza: BUKA Books Sławomir Chojnacki, Toruń.
- Chmielecki A. 1999.** *Rzeczy i wartości. Humanistyczne podstawy ekonomicznej edukacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Czaputowicz J. 2007.** *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i systematyzacja*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Drury C. 1992.** *Management and cost accounting*, Chapman & Hall, London.
- Drucker P. 1992.** *Innowacje i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa.
- Enrique G. 2012.** *Liczby pierwsze. W drodze do nieskończoności*, Świat jest matematyczny RBA Contenidos Editoriales y Audiovisuales, SA, Barcelona – Hiszpania.
- Hope J., Fraser R. 2003.** *Metody. Precz z budżetami*, *Metody*, Harvard Business Review Polska, Artykuł numer R03021, grudzień.
- Guevera R., Puig C. 2012.** *Zmierzyć świat. Kalendarze, długości i matematyka*, Świat jest matematyczny RBA Contenidos Editoriales y Audiovisuales, SA, Barcelona – Hiszpania.
- Komorowski J. 2001.** *Planowanie finansowe w przedsiębiorstwie*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp z o.o., Gdańsk.
- Krzyżanowski L. J. 1999.** *O podstawach kierowania organizacjami inaczej: paradymaty, modele, metafory, filozofia, metodologia, dylematy, trendy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Mielcarek J. 2005.** *Ogólny model jednoetapowy a Time-Driver ABC*, Wydawnictwo Target, Poznań.
- Mietlewski Z. 2013.** *Budżetowanie działalności gospodarczej w sektorze MMŚP w województwie warmińsko-mazurskim. Wprowadzenie w problematykę badań*, „Zarządzanie i Edukacja”, nr 86, Warszawa.
- Mietlewski Z. 2013.** *Budżetowanie działalności gospodarczej w sektorze MMŚP w województwie warmińsko-mazurskim. Sposób identyfikacji i propozycja rozwiązania problemu*, „Zarządzanie i Edukacja”, nr 87, Warszawa.
- Mietlewski Z. 2005.** *Budżetowanie przedsięwzięć gospodarczych*, Wydawnictwo Akademii Morskiej w Gdyni, Gdynia.
- Mietlewski Z. 2006.** *Budżetowanie wybranych kategorii ekonomicznych koncepcji oraz – analiza porównawcza*, w: *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych – teoria i praktyka*, cz. IV, (red. Krawczyk W.), PTE, Kraków.
- Mietlewski Z. 2010.** *Budżetowanie działalności gospodarczej metodą β -biznes*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu”, nr 28, Poznań.
- Mietlewski Z. 2013.** *Marża i miara ryzyka operacyjnego drugiego rodzaju – parametr równania β -biznes*, w: *Zlepšovane Procesov Pomocou Štatistických Metod*, (red. Hajduová Z., Hadák M.), PPM IV, Koszyce.

- Mietlewski Z. 2008.** *Projektowanie budżetów pro forma przedsięwzięć gospodarczych metodą Hash*, w: *Problemy zarządzania we współczesnych organizacjach. Teoria i praktyka*, (red. Polak W., Noch T.), Wydawnictwo Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji, Gdańsk.
- Lubowski A. 2010.** *Czy rekiny biznesu mają sumienie?*, „Polityka” 27 marca, nr 13 (2749).
- Płoszajski P. 1988.** *Paradygmat nauk organizacyjnych. W kierunku nowej metafory*, w: *Przedmiot, metoda i paradygmat*, (red.) *Przedmiot, metoda i paradygmat nauki organizacji i zarządzania*, seria: Materiały i Studia IAIz, nr 65, Warszawa.
- Radziszewski. 2000.** *Jakie powinny być dzisiaj obywatelskie obowiązki uczonych nauk organizacji i zarządzania*, Master of Business Administration, nr 5.
- Guevera R., Puig C. 2012.** *Zmierzyć świat. Kalendarze, długości i matematyka, Świat jest matematyczny*, RBA Contenidos Editoriales y Audiovisuales, SA, Barcelona – Hiszpania.
- Sierpińska M., Niedbała B. 2001.** *System controlingu operacyjnego w przedsiębiorstwie*, Akademia Ekonomiczna, Kraków.
- Skrzypek E. (red.). 2011.** *Jakość zasobów niematerialnych a doskonalenie organizacji w warunkach turbulentnego otoczenia*, Lublin.
- Świerżewski Ł., Lenart P. 2013.** *Sztuka budowania innowacyjnej firmy*, Harvard Business Review Polska, luty.
- Świdarska G. K. (red.). 1997.**, *Rachunkowość zarządcza*, Poltex, Warszawa.

STRESZCZENIE

Awersja MŚP do budżetowania działalności gospodarczej oraz niestaranne budżetowanie, to ważny problem gospodarczy i społecznej. Jak ważny, objaśniamy w (12) i (13) Krytyka tradycyjnego modelu budżetowania, a w jej wyniku powstanie alternatywnych metod budżetowania (7), (14) to w dużej mierze skutek niskiej jakości danych użytych do konstytuowania budżetów. Także powód, dla którego w wielu firmach tradycyjne budżetowanie sprowadza się do zawierzenia intuicji pracowników (1).

Wiele negatywnych emocji powodowanych awersją do budżetowania działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa, w naszej ocenie, wynika nie tyle z różnego rodzaju uwarunkowań, o których piszą autorzy w (7) i mówią sami przedsiębiorcy (12), (13) ile z nieznamośći natury działalności gospodarczej.

W artykule pytamy o naturę działalności gospodarczej, odpowiadamy na to pytanie i rekomendujemy autorską metodę nowej jakości budżetowania działalności gospodarczej w MŚP, którą nazwaliśmy paradygmatem budżetowania β -biznes. Doskonaląc jakości metod, technik i narzędzi budżetowania działalności gospodarczej, które stanowią zasoby niematerialne przedsiębiorstwa (9), z jednej strony rozwijamy teorię jakości budżetowania, z drugiej strony przyczyniamy się do poprawy efektywności i skuteczności zarządzania przedsiębiorstwem.

Nowa jakość budżetowania działalności gospodarczej w naszych rozważaniach ma status paradygmatu – zestawu nowych reguł i zasad budżetowania działalności gospodarczej dotąd nikomu nieznanych. Wynik naszych badań podaliśmy w formie matematycznych wzorów.

Słowa kluczowe: budżetowanie, budżet, jakość, lapidar, paradygmat budżetowania β -biznes, równanie β -biznes.

SUMMARY

Aversion of SMEs to budgeting of economic activity and careless budgeting are important social and economic problem. How important, we show in (12) and (13). The critics of traditional model of budgeting, and alternative methods of budgeting (7), (14) as the result of the critics, is mostly a result of low quality of data using during constituting the budgets. Also, a reason which in many companies rely traditional budgeting on employees' intuition (1).

Many negative emotions caused by aversion to budgeting of the economic activity by enterprises, in our opinion, are not the result of different kind of conditionings, mentioned by authors in (7) and repeated by entrepreneurs by themselves (12), (13) but they are caused by ignorance of the nature of economic activity.

In the article, we're asking about the nature of economic activity, we're giving the answer and we're recommending authorial method of a new quality of the budgeting of the economic activity in SMEs, which we called the β -business paradigm of the budgeting. Improving the quality of methods, technics and tools of the budgeting of the economic activity, which makes immaterial resources of an enterprise, on the one hand we're developing the theory of the budgeting quality, on the other hand we're contributing to improvement of efficiency and efficacy in enterprise's managing.

New quality of the budgeting of the economic activity in our considerations has a status of a paradigm – the set of new rules of the budgeting of the economic activity, unknown to anyone till know. The result of our studies we're presenting in a form of mathematical formulas.

Keywords: budgeting, budget, quality, lapidar, β -business paradigm of the budgeting, β -business equation.